

Tadeusz Klimski

Życie i działalność naukowa Profesora Mieczysława Gogacza

Studia Philosophiae Christianae 32/2, 7-10

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TADEUSZ KLIMSKI

ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA PROFESORA MIECZYŚŁAWA GOGACZA

I. Profesor dr hab. Mieczysław Gogacz urodził się 17.XI.1926 roku w Nadrożu koło Rypina. Naukę w szkole powszechnej rozpoczął w Nadrożu, a ukończył w Oborach dokąd przeniosła się jego rodzina w roku 1934. Okupacja niemiecka przerwała naukę w szkole, do której nie miały wstępu dzieci polskie. Poza przymusową pracę pozostawało nielegalne czytanie trudno dostępnych polskich książek.

Po zakończeniu wojny dalszą naukę Mieczysław Gogacz kontynuuje w gimnazjum w Rypinie, w którym uzyskuje tzw. małą maturę, a następnie w liceum biskupim w Płocku. Humanistyczny program liceum umożliwiał rozwinięcie i stopniowe pogłębianie jego zainteresowań teologicznych (dogmatycznych i eklezjologicznych), które już w szkole podstawowej zrodziły się głównie dzięki lekturze „Rycerza Niepokalanej”, w którym św. Maksymilian Maria Kolbe uczył teologii Trójcy Świętej i mariologii. Naukę w liceum kończy uzyskaniem świadectwa dojrzałości w dniu 27 kwietnia 1949 roku. W tym czasie podejmuje decyzję o podjęciu studiów w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Początkowe rozległe zainteresowania humanistyczne dotyczące literatury, historii sztuki, zaczynają się koncentrować na problematyce głównie filozoficznej jak również mistyce jako teorii życia religijnego. Studia na Wydziale Filozofii KUL wypełniają wykłady ks. prof. Stanisława Adamczyka z metafizyki, teodycei i kosmologii, prof. Stefana Swieżawskiego z historii filozofii i metafizyki, ks. prof. Antoniego Korcika z logiki i ogólnej metodologii nauk, ks. prof. Wojciecha Feliksa Bednarskiego z etyki, a także ks. dr Stanisława Kamińskiego z logiki i ks. doc. Mieczysława Alberta Krąpca z metafizyki. 27 kwietnia 1952 r. Mieczysław Gogacz uzyskuje magisterium na podstawie rozprawy pt. *Definicja ruchu u Arystotelesa* napisanej pod kierunkiem ks. prof. S.Adamczyka.

Po dwóch latach, 30 czerwca 1954 roku Mieczysław Gogacz zostaje doktorem filozofii na podstawie publicznej obrony rozprawy

Filozofia bytu w 'Beniamin maior' Ryszarda ze Świętego Wiktora przygotowanej pod kierunkiem prof. S. Swieżawskiego. Recenzentami rozprawy byli ks. prof. M.A. Krąpiec i ks. prof. Aleksander Usowicz. Po doktoracie M. Gogacz podejmuje zajęcia dydaktyczne w KUL.

18 października 1960 r. Wydział Filozoficzny KUL przeprowadza jego kolokwium habilitacyjne na podstawie rozprawy pt. *Problem istnienia Boga u Anzelmia z Canterbury i problem prawdy u Henryka z Gandawy*. Rozprawę recenzowali: prof. S. Swieżawski, prof. Izidora Dąbska i prof. Lech Kalinowski. W dniu 13 kwietnia 1962 r. Rada Wydziału Filozofii podejmuje uchwałę o nadanie stopnia naukowego docenta. W tym samym roku Senat KUL zatwierdza tę uchwałę.

W roku 1966 na zaproszenie ks. rektora Józefa Iwanickiego przenosi się na Wydział Filozofii Chrześcijańskiej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie gdzie podejmuje 1 października zajęcia jako starszy wykładowca. 10 grudnia tegoż roku zostaje mianowany docentem etatowym.

W ATK Mieczysław Gogacz uzyskuje tytuły naukowe: 6 lipca 1973 roku Rada Państwa przyznaje mu tytuł profesora nadzwyczajnego, a 17 września 1982 r. tytuł naukowy profesora zwyczajnego. Do dzisiaj jest w ATK profesorem i kierownikiem specjalizacji historii filozofii.

W ostatnich latach, w związku ze zmianami w Polsce, podejmuje się prowadzenia zajęć, głównie z filozofii realistycznej i etyki, na Uniwersytecie Warszawskim, w Akademii Medycznej w Warszawie i w Wojskowej Akademii Technicznej.

Prof. M. Gogacz jest członkiem wielu krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych. Między innymi: Société Internationale pour l'Étude de la Philosophie Médiévale, International Society of Neoplatonic Studies, International Society for Metaphysics, Società Tommaso d'Aquino, Towarzystwa Naukowego KUL, jest współzałożycielem Naukowego Towarzystwa Tomistycznego w Warszawie.

II. Po październikowej odwilży 1956 roku, profesor M. Gogacz otrzymuje paszport na wyjazd do Paryża. Korzysta z jednorocznego stypendium Rządu Francuskiego umożliwiającego studiowanie na Sorbonie i prowadzenie badań w Bibliothèque National w Paryżu. Pobyt we Francji zostaje poszerzony o wyjazd w ramach studenckiej pielgrzymki do Włoch, Ziemi Świętej, Jordanii, Grecji. Jest to spotkanie z miejscami i pamiątkami, świadczącymi o źródłach kultury europejskiej i chrześcijańskiej. Przez wiele lat Profesor dzieli się tym doświadczeniem z kolejnymi pokoleniami studentów i z czyte-

Inikami swoich książek. Z Francji Profesor wyjeżdża do Kanady, do Pontifical Institute of Mediaeval Studies w Toronto na studia specjalistyczne do najwybitniejszego historyka filozofii naszych czasów, Etienne Gilsona.

Przez 10 następnych lat Profesor nie otrzymuje zgody na wyjazdy zagraniczne. Dopiero w 1967 roku udaje mu się zrealizować zaproszenie na Międzynarodowy Kongres Filozofii Średniowiecznej do Kanady i na Kongres Apostołów Świeckich w Rzymie. W latach 70-tych wyjazdy naukowe stały się częstsze. Warto jednak wspomnieć wyjazdy do Rzymu po wyborze ks. kard. K. Wojtyły na papieża. Wiązały się bowiem z nimi spotkania z Ojcem Świętym na obiadach i kolacjach, które były rozmowami o filozofii i katolicyzmie. Te wspólne posiłki i rozmowy zostały opisane w książkach i artykułach Profesora. W sumie prof. M. Gogacz odwiedził 25 krajów.

III. Pierwsze lata działalności naukowej dotyczyły poznawania różnorodnych kierunków filozoficznych i autorów. Dokumentują te badania publikacje poświęcone Szkole Wiktorynów, Henrykowi z Gandawy, Anzelmowi z Canterbury, Tomaszowi z Akwinu, neoplatonikom np. Proklosowi. W tym samym czasie prof. M. Gogacz studiował problemy metafizyki bytu, odmiany tomizmu i teorie mistyki. Temat np. filozofii Henryka z Gandawy stał się podstawą badań zespołowych. Zajmując się filozofią arabską prof. M. Gogacz budził zainteresowania tą filozofią, w wyniku czego ponownie powstały badania zespołowe, dokumentowane pracą zbiorową. Zainteresowanie prof. M. Gogacza *Księgą o przyczynach* wywołało podobne badania zespołowe i podjęcie przez studentów tematów dyplomowych z tej dziedziny. Powoli prof. M. Gogacz zaczął skupiać uwagę na tekstach św. Tomasza z Akwinu. Dało to w wyniku przygotowanie wielu prac magisterskich i stało się inspiracją do przygotowywania prac doktorskich. Z kolei badania nad tekstami zaczęły przybierać postać analizowania i doskonalenia dyscyplin filozoficznych, takich jak filozofia bytu, antropologia filozoficzna, etyki i pedagogika. W metafizyce przedmiotem uwagi stał się problem istnienia. W antropologii filozoficznej została rozwinięta i wykorzystana problematyka transcendentalistów. W etyce uwyrażenie istnieniowych relacji osobowych różnych od istotnych relacji poznania i postępowania. Ponadto w etyce prof. M. Gogacz uznał za normę moralności mądrość jako usprawnienie intelektu i uwyrażenie rozumnej natury człowieka. Opracował w pedagogice osobne normy wyboru czynności usprawniających władze człowieka i chroniących przed skutkami fałszu i zła w kulturze. Temat kultury przewijał się przez wszystkie lata działalności badawczej i publikacyj-

nej Profesora. Badania nad mistyką często uzyskiwały postać publikacji na temat katolickiego życia religijnego.

Pod kierunkiem prof. M. Gogacza uzyskało magisterium 88 absolwentów. Stopień naukowy doktora filozofii uzyskało 16 osób. Recenzował 28 prac doktorskich w różnych uniwersytetach. Brał udział w 16 przewodach habilitacyjnych i przygotował 9 recenzji do tytułów profesorskich.

Prof. M. Gogacz opublikował 816 pozycji. Wśród tych publikacji jest 30 książek. Dwadzieścia jeden tytułów to książki filozoficzne, a w dziesięciu książkach są podjęte zagadnienia religijne.

Profesor M. Gogacz oddziałuje przez swoje wykłady uniwersyteckie i na spotkaniach w wielu środowiskach intelektualnych w Polsce oraz przez liczne i chętnie czytane publikacje. Oddziałuje przede wszystkim swoją osobowością, która mobilizuje odbiorców do poszukiwania prawdy i do wierności dobru. Skierowanie do prawdy i dobra jest usprawnieniem w mądrości potrzebnej ludziom w każdym czasie. Odczytuje się działalność Profesora M. Gogacza jako obronę w kulturze i w życiu ludzi postawy mądrości i wierności Chrystusowi.

W swoich dwóch książkach, a mianowicie w książce pt.: *Mądrość buduje państwo*, i w książce pt.: *Okruszyny*, prof. M. Gogacz napisał, że wprost programem dla Polski, dla jej kultury i duchowości Polaków jest mądrość i Chrystus.